

विपद् जोखिम बीमा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

प्रस्तावना: कर्णाली प्रदेशमा स्थायी बसोबास भएका र अन्य प्रदेशमा स्थायी बसोबास भई यस प्रदेश भित्रका सरकारी र गैरसरकारी संस्थामा कार्यरत व्यक्तिहरूका हकमा गरिने सामूहिक विपद् दुर्घटना बीमा र जोखिम ग्रस्त क्षेत्रमा रहेका निजी आवासहरूको बीमा सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

कर्णाली प्रदेश विनियोजन अध्यादेश, २०७८ को दफा ९ को उपदफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कर्णाली प्रदेश सरकारले यो कार्यविधि बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "विपद् जोखिम बीमा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) "औसत शर्त" भन्नाले बीमा गरिने सम्पत्ति (निजी घर) को बजार मूल्य भन्दा कम मूल्यमा बीमा गरिएको सम्पत्तिको आंशिक दाबी परेको अवस्थामा वास्तविक मूल्य र बीमा गरिएको घोषित मूल्यको आधारमा दाबी रकम भुक्तानी हुने शर्त सम्झनु पर्छ।

(ख) "निजी आवास" भन्नाले प्रदेश सरकारले छनौट गरेको वा प्राथमिकतामा राखेको कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतको निजी आवासीय भवन सम्झनु पर्छ।

(ग) "प्रदेश सरकार" भन्नाले कर्णाली प्रदेश सरकार सम्झनु पर्छ।

(घ) "बीमक" भन्नाले राष्ट्रिय बीमा कम्पनी सम्झनु पर्छ।

(ङ) "बीमा कम्पनी" भन्नाले राष्ट्रिय बीमा कम्पनी सम्झनु पर्छ।

(च) "बीमा शुल्क" भन्नाले बीमितको तर्फबाट प्रदेश सरकारले तिर्ने शुल्क (प्रिमियम) शुल्क सम्झनु पर्छ।

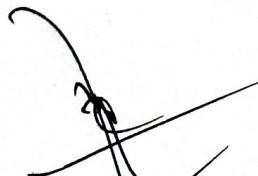
(छ) "बीमाङ्क" भन्नाले बीमा गरिने नागरिकहरूलाई प्रति व्यक्तिको लागि तोकिएको क्षतिपूर्ति रकम र भवनको हकमा बीमा गर्नको लागि प्रति भवनको अधिकतम स्वीकार गरिएको मूल्य सम्झनु पर्छ।

(ज) "बीमित" भन्नाले कार्यविधि अन्तर्गत बीमा सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(झ) "मन्त्रालय" भन्नाले कर्णाली प्रदेश सरकार, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(ञ) "मौन विशेषताका भवन" भन्नाले प्रयोगमा नरहेको वा निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका भवन सम्झनु पर्छ।

(ट) "विपद् जोखिम बीमा" भन्नाले कर्णाली प्रदेशमा स्थायी बसोबास भएका र अन्य प्रदेशमा स्थायी बसोबास भई यस प्रदेश भित्रका सरकारी र गैरसरकारी संस्थामा

सचिव

२०७८
प्रमुख सचिव

कार्यरतहरूका हकमा गरिने सामूहिक विपद् दुर्घटना र जोखिम ग्रस्त क्षेत्रमा रहेका निजी आवासहरूको बीमा सम्झनु पर्छ।

(ठ) “स्थानीय तह” भन्नाले कर्णाली प्रदेश भित्र रहेका गाउँपालिका र नगरपालिका सम्झनु पर्छ।

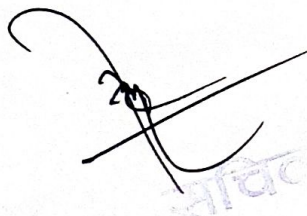
(ड) “हकवाला” भन्नाले बीमितको आवास र व्यक्तिको हक लाग्ने कानून बमोजिम नजिकको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

३. बीमितको पहिचान र बीमा गरिने भवनको संख्या निर्धारण: बीमितको पहिचान र बीमा गरिने भवनको संख्या निर्धारण देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) “विपद् दुर्घटना बीमा” अन्तर्गत कर्णाली प्रदेशमा स्थायी बसोबास भएका र अन्य प्रदेशमा स्थायी बसोबास भई यस प्रदेशमा सेवारत सरकारी, गैर-सरकारी तथा अन्य क्षेत्रमा कार्यरत नेपाली नागरिकले यस बीमा वापतको लाभ प्राप्त गर्न योग्य हुनेछन्। यस खण्ड बमोजिम सामूहिक बीमाको लागि प्रिमियम गणना गर्ने प्रयोजनको लागि चालू आर्थिक वर्षमा सत्र लाख सत्तरी हजार जनसंख्यालाई आधार मानिनेछ।
- (ख) “जोखिम ग्रस्त क्षेत्र आवास बीमा” अन्तर्गत प्रदेशको भौगोलिक सीमा भित्रका जोखिम ग्रस्त क्षेत्रहरूको पहिचान गरी सो क्षेत्रमा रहेका निजी भवनहरूको संख्या बीमा कम्पनीलाई उपलब्ध गराइनेछ। उक्त संख्या नै कूल बीमितको संख्या हुनेछ।
- (ग) जोखिम ग्रस्त क्षेत्रको पहिचान प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति वा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्नेछ।
- (घ) खण्ड (ख) बमोजिमको बीमित हुनको लागि प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिले तोकेको संख्या भित्र रही स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले छनौट गर्नेछ।
- (ङ) खण्ड (ख) बमोजिमको घर छनौट गर्दा घरधनीको नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र, जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा वा जग्गाको किता नं. खुलेको कागजात र घर निर्माण भएको स्थानीय तहको सिफारिस भएको हुनु पर्नेछ।

४. बीमा सम्झौता: मन्त्रालयले राष्ट्रिय बीमा कम्पनीसँग बीमा सम्झौता वा समझदारी गर्दा देहायका शर्तहरू पालना गर्नुपर्नेछ।

- (क) बीमा गर्ने व्यक्ति र भवनहरूको संख्या मन्त्रालयले राष्ट्रिय बीमा कम्पनीलाई उपलब्ध गराउने छ।
- (ख) विपद् सामूहिक दुर्घटना बीमाको बीमाङ्क प्रति व्यक्ति रु. दुई लाख हुनेछ।
- (ग) खण्ड (ख) अनुसार बीमा सुविधाबाट लाभान्वित हुनको लागि प्रदेशमा स्थायी बसोबास भएका नागरिकहरूको हकमा देशको जुनसुकै भू-भागमा घटेको घटनाका

२००५
प्रमुख सचिव

कारण कुनै व्यक्तिको मृत्यु भएमा त्यस्ता व्यक्तिको हकवालालाई बीमा कम्पनीले क्षतिपूर्ति प्रदान गर्नेछ।

- (घ) नेपालको जुनसुकै स्थानमा स्थायी बसोबास भई प्रदेशका सरकारी, गैर-सरकारी संघ संस्था र अन्य क्षेत्रमा कार्यरत व्यक्तिहरुको समेत विपद्का घटनाको कारण मृत्यु भएमा बीमा कम्पनीले क्षतिपूर्ति प्रदान गर्नेछ।
- (ङ) जोखिम ग्रस्त क्षेत्र आवास बीमा अन्तर्गत बीमा गरिने भवनको बीमाङ्क रकम प्रति भवन रु. पाँच लाख कायम गरिएको छ।
- (च) खण्ड (घ) बमोजिम कायम गरिएको बीमाङ्कलाई मान्नु पर्नेछ र यस बमोजिम बीमा गरिएको भवनको बीमा दाबीमा औषत शर्त लागु हुने छैन।
- (छ) यस कार्यविधि बमोजिम गरिने जोखिम ग्रस्त क्षेत्र आवास बीमा अन्तर्गत बीमालेखले अग्नी, भूकम्प, बाढी/जलमग्न, पहिरो/जमिन धसिने वा भासिने, हावाहुरी, महामारी, हिमताल विस्फोटन, ज्वालामुखी विस्फोटन तथा आधीबेरी, चट्याङ्ग, शितलहर, हिउँ, असिना र भीरबाट लडेर हुने आकस्मिक दुर्घटना जोखिम विरुद्ध सुरक्षण प्रदान गर्नेछ।
- (ज) व्यक्तिगत बीमितले बीमा गरिने भवन धितोमा राखी बैंक मार्फत ऋण प्राप्त गरेको अवस्थामा खण्ड (ङ) बमोजिमको बीमाङ्क रकम बजार मूल्य अनुसार कायम गर्न सक्नेछ। बजार मूल्य अनुसार बीमाङ्क कायम गरिएको अवस्थामा थप बीमा शुल्क भुक्तानी गर्ने दायित्व समेत बीमित स्वयंको हुनेछ। यस्तो अवस्थामा परेको दाबीमा औषत शर्त लागु हुनेछ।
- (झ) बीमा गरिएको भवन बीमालेखले रक्षावरण गरेको जोखिमको कारण क्षति हुन जाँदा बीमित वा निजको परिवारको बढीमा पाँच सदस्य समेतको सोही दुर्घटनाको कारण मृत्यु भएमा बीमा कम्पनीले रु. पाँच लाखको दरले अतिरिक्त क्षतिपूर्ति प्रदान गर्ने छ।
- (ञ) यस कार्यविधि अन्तर्गत बीमा सुविधा मौन विशेषता का भवनहरुमा समेत लागू हुनेछ तर बीमाङ्क रकम र बीमा शुल्कमा परिवर्तन हुने छैन।
- (ट) यस कार्यविधिमा तोकिएमा यसै कार्यविधि बमोजिम र नतोकिएका बीमा सम्बन्धी सुविधा, सेवा तथा शर्तहरु सम्झौतामा तोकेबमोजिम हुनेछन्।

५. बीमालेखले नसमेट्ने विषयहरु: बीमालेख अन्तर्गत देहायका अवस्थामा बीमकले दावी भुक्तानी गर्न पाउने छैन:-

- (क) जानी जानी आफैले लगाएको चोटको कारणबाट,
- (ख) आत्महत्या वा यसको प्रयास,
- (ग) मादक पदार्थ वा लागुऔषधको प्रभावका कारण,
- (घ) गैरकानूनी तरिकाले उडेको उडानबाट,
- (ङ) खतरनाक खेलहरु जस्तै- घोडादौड, बन्जी जम्पीङ्ग, प्याराग्लाइडिङ्ग, मोटरसाईकल रेस,

प्रमुख सचिव

(च) बीमितले कुनै प्रचलित कानून भंग गरेको कारणबाट,
(छ) पूर्व निर्धारित युद्ध, हुलदंगा, अतिक्रमण, क्रान्ति भएको कारणबाट भएको क्षति ।
६. बीमा शुल्क, व्यवस्था र भुक्तानी: बीमा गरे वापत बीमा कम्पनीलाई देहाय बमोजिम बीमा शुल्क मन्त्रालयले भुक्तानी गर्नेछ ।

- (क) मन्त्रालयले विपद् सामूहिक दुर्घटना बीमा र निजी आवासको बीमा शुल्क राष्ट्रिय बीमा कम्पनीसँग सम्झौता वा समझदारी गरे अनुसार हुनेछ ।
(ख) मन्त्रालयले विपद् बीमा सम्बन्धी गरेका विगतका सम्झौतालाई यस कार्यविधिमा भएका व्यवस्था अनुसार बीमा शुल्क पुनरावलोकन तथा संशोधन गरी सम्झौता गर्न सक्नेछ ।
(ग) आगामी वर्षहरूमा जोखिम विश्लेषण तथा विपद् क्षतिको अध्ययन गर्न निश्चित विशेष जनसंख्याको लागि सोही रकमबाट थप बीमा हुन सक्ने प्रावधानलाई प्राथमिकता दिई बीमा कार्य गर्न सकिनेछ ।
(घ) बीमा गरिने सम्पूर्ण व्यक्तिको रकम मन्त्रालयले राष्ट्रिय बीमा कम्पनीलाई आवश्यकता अनुसार तीन किस्तामा भुक्तानी गर्नेछ । किस्ता रकम भुक्तानी गर्दा पहिलो किस्ता मंसिर मसान्तसम्म, दोश्रो किस्ता फाल्गुन मसान्तसम्म र अन्तिम किस्ता असार मसान्तसम्म वा सबै किस्ताको भुक्तानी एकै पटक प्रदान गरिनेछ ।

७. अनुगमन समिति: (१) यस कार्यविधि अन्तर्गत गरिने दुवै प्रकारका बीमाको तथ्याङ्क संडकलन, बीमालेखको जारी गर्ने कार्यमा सहजीकरण, बीमालेखको नियमितता, प्रभावकारिता र दाबी फछ्यौट कार्यमा सहजीकरण गर्नको लागि देहाय बमोजिमको प्रदेशमा एक अनुगमन समिति रहनेछ ।

- (क) सचिव, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय -संयोजक
(ख) अधिकृत प्रतिनिधि, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय -सदस्य
(ग) अधिकृत प्रतिनिधि, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय -सदस्य
(घ) बीमा विज्ञ, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले तोकेको व्यक्ति -सदस्य
(ङ) प्रतिनिधि, बीमा कम्पनी - सदस्य
(च) प्रमुख, विपद् तथा शान्ति सुरक्षा महाशाखा, मन्त्रालय - सदस्य सचिव

(२) समितिले बैठकमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विषयका विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) बीमा विज्ञ भन्नाले बीमा सम्बन्धी कम्पनीमा अधिकृतस्तरमा कम्तिमा दश वर्ष कार्य अनुभव प्राप्त गरेको व्याक्ति सम्झनु पर्छ ।

८. दाबी भुक्तानी प्रकृया: यस कार्यविधि अन्तर्गत बीमा गरिएका व्यक्ति तथा निजी भवनहरूको हानी नोक्सानी हुन गई सोको क्षतिपूर्ति बीमक कम्पनीले देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछ:-

- (क) बीमा गरिएको व्यक्तिको हकवालाले घटना भएको मितिले पैंतीस दिन भित्र बीमक कम्पनीलाई सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिस सहित अनुसूची-१ बमोजिमको लिखित जानकारी दिनुपर्नेछ । तर विशेष परिस्थितिमा तोकिएको हदम्याद भित्र निवेदन दिन

नसकेमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिसलाई आधार मानिने छ।

(ख) घर बीमाको हकमा, बीमक कम्पनीले अनुसूची-२ बमोजिमको लिखित जानकारी पाएको तीन दिन भित्र क्षति मूल्याङ्कनको लागि बीमा समितिबाट इजाजत प्राप्त सर्भेयर खटाई सक्नु पर्नेछ वा दाबी नलाग्ने भए बीमितलाई तीन दिन भित्र लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ।

(ग) बीमक कम्पनीले खटाएको सर्भेयरले क्षतिको निरीक्षण गरिसके पछि प्रतिवेदन तयार गर्नका लागि बीमितले तल उल्लिखित ढाँचाको दाबी फाराम भरी देहाय बमोजिमको कागजात सर्भेयरलाई बुझाउनु पर्ने छ।

१. भवन रहेको जग्गाको लालपूर्जाको प्रमाणित प्रतिलिपी वा प्रयोगको निस्सा,
२. स्वीकृत भवनको नक्साको प्रमाणित प्रतिलिपी वा स्थानीय तहको सिफारिस,
३. नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपी,
४. मर्मत लागत अनुमान,
५. सम्बन्धित स्थानीय तह र नजिकको प्रहरी कार्यालयको सिफारिस,
६. सम्पूर्ण जानकारी सहित कम्पनीले उपलब्ध गराएको दाबी फाराम,

(घ) उपदफा (ग) बमोजिम कागजात प्राप्त गरेको पन्ध्र दिन भित्र सर्भेयरले सर्भे प्रतिवेदन बीमक कम्पनीलाई बुझाउनु पर्नेछ।

(ङ) सर्भेयरले प्रतिवेदन बुझाएको पन्ध्र दिन भित्र बीमकले सोझै बीमितले पाउने सम्पूर्ण रकम भुक्तानी गर्नु पर्नेछ र सो को जानकारी मन्त्रालयलाई दिनुपर्नेछ।

(च) बीमकले भुक्तानी गरेको बारे स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ।

(छ) विपद् जोखिम सामूहिक दुर्घटनाको हकमा, बीमा दाबी प्राप्त गर्नको लागि बिमितले तोकिएको ढाँचा बमोजिमको दाबी फाराम भरी देहाय बमोजिमको कागजात बुझाएको पन्ध्र दिन भित्र बीमकले स्थानीय सरकार मार्फत वा सोझै सम्झौता रकम भुक्तानी गर्नु पर्नेछ।

(ज) दाबी फाराम नेपालीमा हुनुपर्नेछ।

९. बीमा सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने: बीमा सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्न देहाय बमोजिमका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्नेछ:-

(क) बीमा सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम मन्त्रालयले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

(ख) बीमा सम्बन्धी प्रचार प्रसार, सचेतना कार्यक्रम विपद् सहजकर्ता/दूत परिचालन, तथ्याङ्क संकलन खर्च तथा अनुगमन समितिको बैठक र अनुगमन गर्न लाग्ने खर्च बीमाको लागि विनियोजित बजेटबाट गर्नु पर्नेछ।

2000.4

प्रमुख निका

१०. विविध: यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषयमा यसै कार्यविधि बमोजिम र यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयहरूमा बीमा ऐन, २०४९, बीमा नियमावली, २०४९ र प्रदेश विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७८ बमोजिम हुनेछ।
११. खारेजी: “विपद् जोखिम बीमा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७” लाई खारेज गरिएको छ ।

21.07.20

प्रमुख सचिव

अनुसूची-१

दफा ८ को खण्ड (क) सँग सम्बन्धित
विपद् जोखिम सामूहिक दुर्घटना सूचना दाबी फाराम

मिति :

श्रीमान्

विषय: दाबी सम्बन्धमा।

महोदय,

उपरोक्त विषयमा यस मन्त्रालय मार्फत त्यस कम्पनीबाट बीमित व्यक्ति मिति
अन्दाजी बजेको कारण मृत्यु भएकोले सम्झौता अनुसार दाबी रकम
भुक्तानीको प्रकृया अगाडी बढाईदिनु हुन सादर अनुरोध छ।

१. बीमितको नाम:
२. ठेगाना:
३. नागरिकताको प्रतिलिपि
४. बीमा लेख नम्बर:
५. क्षति वा दुर्घटनाको कारण:
६. सम्पर्क नम्बर:
७. हकवालाको नाम र दस्तखत:

(क) देहाय बमोजिमका कागजातहरू संलग्न गरी भुक्तानीको लागि पेश गर्नुपर्नेछ।

१. मृतकको पोष्ट मार्टम रिपोर्ट,
२. नाता प्रमाणीत प्रमाणपत्र,
३. हकवालाको नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि,
४. मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,
५. सम्बन्धित स्थानीय तह र नजिकको प्रहरी कार्यालयको सिफारिस,
६. सम्पूर्ण जानकारी सहित कम्पनीले उपलब्ध गराएको दाबी फाराम,
७. अन्य आवश्यक कागजातहरू केही दिन पछि उपलब्ध गराईने छ।

२०७०.५
प्रमुख सचिव

दफा ८ को उपदफा (ख) सँग सम्बन्धित
आवास बीमा दाबी फाराम

मिती :

श्रीमान्

विषय: दाबी सम्बन्धमा

महोदय,

उपरोक्त विषयमा यस मन्त्रालय मार्फत त्यस कम्पनीबाट बीमा भएको भवन/घर मिती
..... अन्दाजी बजेको कारण क्षति हुन गएकोले नियमानुसार
दाबी भुक्तानीको प्रकृया अगाडी बढाइदिनु हुन अनुरोध छ।

- १ बीमितको नाम:
- २ ठेगाना:
- ३ अनुदान सम्झौता नम्बर र मिति:
- ४ बीमा लेख नम्बर:
- ५ अनुमानित क्षती रकम:
- ६ सम्पर्क नम्बर:
- ७ निवेदकको नाम र दस्तखत:

(२) देहाय बमोजिमका कागजातहरू संलग्न गरी भुक्तानीको लागी पेश गर्नुपर्नेछ।

- (क) घर धनीको नागरिकताको प्रमाणपत्र, जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा वा जग्गाको कित्ता नम्बर उल्लेख गरेको कागजात र घर निर्माण भएको स्थानीय तहको सिफारिस हुनुपर्नेछ,
- (ख) आवश्यक अन्य कागजातहरू।

२०७०-७१

मिति